

2) не застосовується фінансова відповідальність і заходи впливу та стягнення до підприємств, які зареєстровані та здійснюють діяльність на такій території.

3. Підприємства, що зареєстровані на окупованій території України, мають змогу змінити свою реєстрацію місцезнаходження в областях України або в м. Києві.

4. З метою безперешкодного перенесення виробництва підприємств з окупованої території України на іншу територію України до Податкового та Митного кодексів України слід внести відповідні зміни та встановити, що звільняються від оподаткування податком на додану вартість та ввізним митом основні засоби виробництва таких підприємств, що ввозяться для подальшого використання цими підприємствами у власній господарській діяльності на митній території України.

Дуліба Є.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
Приватний вищий навчальний заклад
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка С. Дем'янчука»*

ДОКТРИНАЛЬНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФІСКАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ

Одним із основних шляхів пізнання суспільної природи держави є пізнання її сучасних функцій адже рівень досконалості держави визначається насамперед тим, наскільки ефективно вона виконує свої функції, наскільки результативна її політика [1, с. 9].

Фіскальна функція держави є однією із необхідних, провідних і забезпечуючих функцій сучасної держави, від якості якої залежить якість існування самої держави. При належних умовах організації публічно-владна діяльність із виконання фіскальної функції може сприяти соціально-економічному розвитку в суспільстві. У період реалізації реформ в сучасній Україні фіскальна функція набуває провідного значення у забезпеченні результативності їх проведення. Наприклад, такі реформи та програми як: податкова реформа; реформа державної митної справи та інтеграція в митну спільноту Європейського Союзу; реформа державного фінансового контролю та бюджетних відносин, інші суміжні напрями сучасних реформ в Україні, складають зміст фіскальної функції

держави і їх включено до групи реформ за вектором розвитку, згідно із положеннями Стратегії сталого розвитку «Україна 2020», схваленої Указом Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 [2]. Отже, з погляду практичної потреби і необхідності для суспільства актуальність дослідження публічної діяльності щодо реалізації фіскальної функції держави є беззаперечною.

В цілому, аналіз історичного поступу у царині філософсько-правової думки, історії фінансового права нам дає можливість зробити висновок щодо розуміння вченими фіскальної функції держави в контексті засадничих якостей таких взаємопов'язаних понять як «держава», «публічна влада», «функції держави», «державний суверенітет» тощо.

За сучасних історичних умов вченими різних суспільних наукових галузей здійснено значний масив роботи щодо дослідження функцій держави з позицій управлінської, юридичної, економічної наук як в цілому, так і щодо її окремих видів. Однак, аналіз наукової сучасної вітчизняної літератури в межах основних існуючих (фундаментальних і прикладних) юридичних досліджень щодо становлення та розвитку функцій держави, у т. ч. економічних, привів до висновку, що вченими не приділялось достатньої уваги розкриттю правової сутності поняття і змісту фіскальної функції держави. Разом з цим фіскальний зміст діяльності держави частіше був предметом досліджень вчених економістів, які досліджували економічну політику, систему державного регулювання економіки.

Так на сьогодні у економічних науках, зокрема фінансовій (як зарубіжній, так і вітчизняній) домінують два підходи до визначення, наприклад, сутності такого поняття як «фіскальне забезпечення соціальної функції держави». Встановлено, що прихильники першого відносять до фіскальних елементів державного регулювання соціально-економічних відносин сукупність податково-видаткових заходів держави, пов'язаних з виконанням нею суспільних функцій (В. Білоцерківець, М. Домбровски, Р. Копич), інші – пов'язують фіскальне з основною функцією податків акумулювати фінансові ресурси держави (С. Гринкевич, І. Таранов). На думку дослідника В. Б. Тропіної, ототожнення фіскального з бюджетно-податковими ресурсами державного регулювання чи з системою оподаткування є необгрунтовано звужує зміст цього поняття, оскільки навіть етимологія слова “фіск” (від лат. *fiscus* – державна скарбниця) обумовлює об'єднання у складі фіскальних ресурсів держави усіх джерел їх формування, серед яких крім податків важливе місце займають не податкові надходження до бюджету, а також урахування такої компоненти фіскального потенціалу держави, як

доходи і видатки державних цільових фондів. Автором встановлено, що в переважній більшості наукових праць з економіки так звана «фіскальність» досліджується в контексті вирішення завдань виключно державної економічної політики держави (В. В. Білоцерківець, О. М. Жовтанецький, Д. В. Нікитенко, С. О. Масліченко) [3, с. 17-18]. Також, у економічній літературі фіскальна функція досліджується в контексті проблем державного регулювання економіки як система форм і методів реалізації сукупності притаманних державним фінансам функцій (В. Б. Тропіна) [3, с. 18], системи фінансових заходів держави для регулювання доходів і видатків місцевих бюджетів (Н. Є. Кульчицька) [4, с. 3]. Фіскальна функція також досліджувалась в контексті децентралізації бюджетної системи у роботах таких вчених економістів як: Й. Бескида О. Василика, М. Деркача, В. Гейця, О. Кириленко, Т. Ковальчука, С. Колодія, В. Кравченка, В. Федосова, С. Юрія та ін.

Доктринальні аспекти дослідження фіскальної функції держави пов'язані із науковими дослідженнями насамперед сутності і соціального призначення держави як публічного інституту управління, влади і права, основних і допоміжних функцій державних органів, підстав та особливостей суспільних завдань і напрямів діяльності державних службовців, державних органів влади і управління, інших суб'єктів права хто повинен виконувати їх.

Проаналізовані доктринальні теоретичні аспекти фінансової науки у світлі проблем застосування окремих фіскальних інструментів держави в межах різних концептуальних підходів вчених і на різних історичних етапах її розвитку свідчать про те, що фіскальний зміст діяльності держави частіше був предметом досліджень вчених економістів у форматі проблем економічної, фіскальної політики держави, або окремих їх напрямів та державного регулювання економіки.

У результаті фундаментальних юридичних досліджень встановлено лише важливе доктринальне значення для науки фінансового права дослідження фіскальної та регулюючої функції податків, зборів інших обов'язкових платежів. Разом з цим, у сучасних умовах на рівні проаналізованих фундаментальних досліджень вченими-юристами недостатньо приділено увагу саме фіскальній функції держави діяльність якої практично реформується на даний час без належного наукового обґрунтування. Тому подальші дослідження необхідно спрямувати на встановлення сутності, соціальної ролі, змісту, принципам та іншим взаємопов'язаним питанням фіскальної функції сучасної української держави.

Список використаних джерел:

1. Теоретико-правові характеристики економічної функції сучасної держави: автореф. дис. д-ра юрид. наук: 12.00.01 / О. М. Лошихін; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – К., 2010. – 32 с.
2. Стратегія сталого розвитку «Україна 2020», схвалена Указом Президента України від 12.01.2015 № 5/2015 [Електронний ресурс] / Президент України / Офіційний сайт Верховної Ради України: Законодавство. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5/2015/paran10#n10>.
3. Тропіна В. Б. Бюджетне забезпечення соціальної функції держави в Україні / В. Б. Тропіна // Фінанси України. – № 5. – 2008. – С. 15-31.
4. Кульчицька Н. Є. Фіскальна політика України на регіональному рівні: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит / Н. Є. Кульчицька; Тернопільська академія народного господарства. – Тернопіль, 2004. – 21 с.

Іванова А.О.

студентка,

Науковий керівник: Пирожкова Ю.В.

кандидат юридичних наук, доцент,

Запорізький національний університет

ФІНАНСОВО-ПРАВОВА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ У КОНТЕКСТІ САМОСТІЙНОГО ВИДУ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Фінансове право є важливою ланкою в системі побудови держави, адже його норми регулюють відносини, що складаються у процесі мобілізації, розподілу, перерозподілу та використання державних коштів. Як влучно зазначає В. П. Нагребельний, система фінансового права є доктринальним відображенням у фінансово-правовій науці та юриспруденції у цілому системи державних та місцевих фінансів.

Фінансове право складається з великої кількості фінансово-правових норм, сукупність яких виражається у складній цілісній системі фінансового законодавства. На сьогоднішній день повне зміцнення правопорядку у фінансовій сфері залишається певною правовою проблемою, а питання фінансово-правової відповідальності за порушення норм фінансового законодавства – актуальною темою для дискусій.

Як у теоретичному, так і у практичному значенні фінансова відповідальність, у контексті самостійного виду юридичної відповідальності, має досить широке коло правових точок зору. Одні вчені